

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh825>

İMPARATOR ZENO DÖNEMİ DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU'NUN İZLEDİĞİ GOT DIŞ POLİTİKASI

Mert KOZAN*

Özet

İmparator Zeno Dönemi, Doğu Roma İmparatorluğu'nun pek çok sorunla bir arada uğraştığı zorlu zamanlara denk gelmektedir. Bu dönem boyunca İmparatorluk başta yerel isyanlar olmak üzere ekonomik problemler ve yabancı unsurların tehdidi ile uğraşmıştır. Bu yabancı unsurların başında ise Gotlar gelmektedir. Doğu Roma İmparatorluğu değişen konjunktüre göre kendini şekillendirebilen bir İmparatorluktur. Bunun da en iyi yansımalarından biri Zeno döneminde değişkenlik gösteren Got siyaseti olmuştur. Gotlarla Romalılar arasında değişkenlik gösteren bu siyaset kimi zaman İmparatorluğun en önemli unvanını bir Barbara vermek dahi olmuştur. Theodericus, Zeno tarafından başkomutanlık mertebesine getirilmiş, 484 yılında konsül olarak tayin edilmiş ve bizzat İmparator tarafından Flavius Theodericus olarak isim verilmiştir. Barbar Theodericus 30 yaşına geldiğinde Roma'nın önemli ailelerinin kullandığı Flavius adını alarak aynı zamanda Roma'nın önemli soylu ailelerine dâhil oldu. Artık Barbar Theodericus Romalı bir asilzadeydi. Ancak İmparator Zeno ile ilişkileri çok değişti. Her ne kadar Roma'dan unvanlar almış olmasına ve İmparatorun hizmetinde gözükmesine rağmen, İmparatorun kendisine olan güvensizliği her fırsatta ortaya çıkmaktaydı. 484 yılında Anadolu'da İsavralı İllus'un çıkardığı isyanı bastırmak üzere Anadolu'ya gönderilmek üzerine hazırlanan Theodericus Anadolu'ya geçtiğinde Bithinya bölgesini biraz geçtikten sonra Nicomedia yakınlarında geri çağırıldı. Zeno, muhtemelen burada Theodericus'un isyana dâhil olacağına dair bir korku taşıyordu.

Makalemizdeki temel amaç İmparator Zeno öncesi yapılan anlaşmaları da göz önüne alarak Doğu Roma İmparatorluğu'nun değişen Got siyasetini incelemek; bunun yanında bu değişen siyasetin Gotlar üzerine yansımalarının neler olduğu açığa çıkartılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Gotlar, Doğru Roma İmparatorluğu, İmparator Zeno*

* Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü

East-Roman Empire's Goth Foreign Policies in the Emperor Zeno's Period

Abstract:

Emperor Zeno's reign period is a troubled times for Eastern Roman Empire. In This period means for Eastern Roman Empire local riots, economical problems and foreign threats; espasically Goths. The Eastern Roman Empire uniforms himself at the changed conjuncture. Best reflection of this changed poltical situation is Goth's politics. One of the best reflection of the varying period has been the Gothic policys of Zeno. Which vary between Romans and Goths that politics has sometimes even give a barbaric most important title of the Empire. Theodoricus, brought to order by Zeno commander in chief, has been appointed as consul in 484 years and was given the name by himself as Emperor Flavius Theodericus. Barbaric Theodoricus when it comes to the age of 30, taking the name Flavius used by Rome's main family was also included in important noble families of Rome. Theodoricus now a Roman noble. However, relations with the Emperor Zeno was very variables. Although having received the titles of Rome, and it seems to be the Emperor's service, his distrust of the Emperor was emerging at every opportunity. In the year of 484 Isaurian Ileus Rebellion in Anatolia break out. Theodoricus prepared to be sent to Anatolia to suppress the rebellion when Theodoricus reach the city of Nicomedia was recalled. Zeno was probably carrying a fear that there would be a riot here, including the Theodoricus.

This articles main object is that analyze before the Emperor Zeno's period Eastern Roman Empires changed Gothic policies; besides expose on the reflections over the Goths.

Keywords: *Goth's, Eastern Roman Empire, Emperor Zeno.*

Giriş:

Got Tarihi, Tarihçi Tacitus (İ.S. 56-117) döneminden başlayarak 300 yıllık bir süreç boyunca süre gelen bir devinimdir. Got tarihi Avrupa'nın nezdinde korkunç bir barbarlık ve yıkım sürecinden başka bir şey değildir. Ancak Tacitus döneminin ardından 400 yıllık süreçte Gotlar Avrupa'nın en güçlü ulusu haline gelmiştir. İki Got kralından biri Caesar'in tahtında otururken, diğeri ise İspanya ve Galya'nın önemli bir bölümünü denetimi altında tutmaktaydı. Bununla birlikte aradan geçen 250 yıllık süre zarfında bu büyüklükten eser kalmamıştı. XV. Yüzyılda son Gotların ikamet ettiği

Kırım'ın 1475'te Osmanlılar tarafından ilhakı ile bu büyük ulustan eser kalmamıştır. Artık Got adı sonsuza kadar Avrupa Siyasi tarihinden çekilmiştir

Got tarihinin önemli dönemlerinden bir tanesi de İmparator Zeno Döneminde yaşanan gelişmelerdir. Ancak İmparator Zeno dönemini daha iyi anlayabilmek için bu dönemin öncesinin incelenmesi gerekmektedir. 376 yılı Got tarihi açısından felaketlerle dolu bir yıldır. Gotlar tarafından Hunların ortaya çıkışı hiç beklenmedik bir şekilde gerçekleşmiştir. Görünen odur ki 370 yılından sonra Hunlar Alan tebaalarıyla birlikte Ostrogotların yaşadığı zengin sınır kasabalarını tehdit etmeye başlamışlardır; Gotlar ilkin küçük Hun yağmacı gruplarıyla karşılaştı. Bu bile Gotlar için son derece zorlu bir mücadele anlamına geliyordu (Wolfram, 1990:145) . Ancak bu dağınık (muhtemelen keşif) akınlarının neticesinde Hunların büyük ordusu Got topraklarına girdi. 376 yılında ise yapılan kesin bir savaş neticesinde Ostrogotlar Hun hakimiyetine girmişlerdir (Jordanes, LV 281). Bu savaşta Ostrogotların Kralı Hermanerik ölmüştür (Jordanes, LV 281). Tahta geçemeyecek kadar küçük yaşta olan Viderik'in yerine Hunlarla uzun sürelerdir savaşmış iki general başa geçti; bunlar Alatheus ve Saphraks'tı. Ancak artık Ostrogotların direnecek gücü kalmadı başta iki general olmak üzere Ostrogotların bir kısmı Hun akınlarından kaçmak için güvenli Roma'ya sığınmaya karar verdiler. Bu Gotların bir kısmı daha önce Doğu Roma topraklarına sığınmış olan Vizigot ordusuna katıldılar. Böylelikle Ostrogotların bir kısmı Hun hakimiyetini benimserken bir kısmı da Doğu Roma'nın Tuna sınır bölgelerine sığınmak zorunda kalmıştır. Hunların etkisi altında geçen yıllar boyunca Gotlarla ilgili bilgiler son derece kısıtlı düzeyde kalmıştır. Özellikle Attila'nın hakimiyeti döneminde bilgiler son derece kısıtlı kalmıştır. Bu bilgiler ancak Attila'nın ölümünün ardından yaşanan Nedao savaşından (454) sonra artmaktadır. Nedao savaşının ardından Ostrogotlarda üçlü bir yönetim görülmektedir. Valamir, Theodemir ve Vidimir. Amal hanedanlığına mensup üç kardeş Hun hâkimiyetinden kurtulduktan sonra Ostrogot Krallığını başarılı bir biçimde yönetmişlerdir. Hepsinin kendisine ait toprakları vardır, ancak kral olarak Valamir görülmektedir. Valamir muhtemelen bütün kardeşlerinin de üst beyi konumundadır. Ostrogot Krallığının toprakları Hunların yenilmesinden sonra bir miktar büyümüştür. Ostrogotların toprakları aşağı yukarı şu şekildedir.

Güney Batı sınırı Macaristan'ın toprakları içinde yer alan Balaton Gölü'nden Drava Nehri'ne kadar, buradan Karasica(Aqua Nigra) aşağısına

Osijek'in Batı yakasına ve buradan batıda Sirmium'dan Sacrniunga Nehrine kadar olan geniş bir bölgeye yayılmıştı. Bu topraklar bugünkü Macaristan, Sırbistan, Hırvatistan ve Slovenya topraklarının bir kısmını kapsamaktaydı(Wolfram, 1990:211). Krallık adeta günümüzde yer alan bu devletlerin tam ortasında yer alan konumu ile son derece stratejik bir coğrafyada hüküm sürmekteydiler. İşte bu coğrafi konumdan dolayı Doğu Roma İmparatorluğu ilişkiler gelişmiştir. Bu gelişen ilişkiler zaman zaman savaş zaman zaman ise anlaşmalar şeklinde oluyordu.

Ostrogotlar ve Doğu Roma İmparatorluğu Arasında Yaşanan Münasebetler:

Bizim ilgilendiğimiz dönemde İmparator Marcianus (450-457) döneminde yapılan anlaşma ile Ostrogotlar Doğu Roma İmparatorluğu'nun müttefiki kabul ediliyor; kendilerine verilen haraç karşılığında ise İmparatorluğa paralı asker olarak hizmet veriyorlardı. Marcianus'tan sonra tahta çıkan İmparator Leo (457 – 474) muhtemelen 462 yılında Gotları bu bölgeden çıkarmak için Gotlara karşı sefere çıkar ancak; olaylar beklediği şekilde gelişmez ve bunun neticesinde Ostrogotları düşman olarak görmek yerine onları dost bilmeyi tercih eder. Bunun için Marcianus döneminde verilen haracın miktarı arttırılmıştır. Yapılan anlaşmaya göre 300 pounda ağırlığında bir altın Constantinopolis'ten her sene düzenli olarak Valamir'e¹ gelecekti (Hodgkin, 2011:54). Bunun karşılığında Ostrogotlar İmparator Leo'ya paralı asker olarak hizmet verecekti. Bu anlaşma neticesinde Ostrogotların ileride büyük kralı olacak Theodericus henüz sekiz yaşında iken Constantinopolis'e rehine olarak gönderildi.

Constantinopolis'te iyi bir eğitim gören Theodericus 18 yaşına geldiğinde İmparator Leo tarafından tekrar memleketine gönderilecekti. Ancak Theodericus yurduna geri döndüğünde Ostrogotların pek çok Germen kavmiyle savaş halinde olduğunu gördü. Swabianlar, Sarmatlar ve Scii'ler ile devamlı suretlerle savaşlar yapılmıştı. Özellikle Tuna ötesine yerleşmiş olan Scii kavmi ile kanlı savaşlar yapılyordu (Hodgkin, 2011:54). İşte bu kavimle yapılan bir savaş neticesinde atının üzerinde şaha kalkmış ve zafer kutlaması yapan Valamir atından düştü ve öldü (Hodgkin 2011:45). Theudemir artık Ostrogotların kralıydı; ancak etrafları adeta düşmanlarla sarılıydı. Bir yanda

¹ 420-465 yılları arasında yaşamış Ostrogotların Kralı 447 yılından itibaren ölümüne kadar Ostrogotların Kralı.

Gepidler ve Sarmatyalılar diğer yanda ise Alamanlar, Süevler ve Rugiler. Theodericus yurduna döndüğünde babasının kuzey-batı sınırında Alamanlarla mücadele halinde olduğunu öğrendi ancak tam ters istikamette Ostrogot Krallığı'nın doğu hududu ise Sarmat Kralı Babai'nin tehdidi altındaydı (Jordanes LIV 278). Çok kısa bir süre önce Babai Romalıların son derece iyi tahkim edilmiş kalesi olan Singidinum'u ele geçirmişti. Babasından onay almayı dahi beklemeye tahammülü olmayan Theodericus henüz 19 yaşında olmasına rağmen yanına 6000 kadar Got askeri alarak Babai'nin üzerine sefere çıktı. Constantinopolis'teki elde ettiği kazanımlar kendini belli etmeye başlamıştı. Theodericus çok da zorlanmadan şehri ele geçirdi. Sarmat Kralı Babai'yi öldürdü (Jordanes, LV 281). Ancak şehri Doğu Roma'ya teslim etmedi; zaten Doğu Roma'da şehirle pek ilgilenmiyordu. Dolayısıyla son derece stratejik öneme sahip olan Singidinum kenti bu şekilde Ostrogotların eline geçmiş oldu. Theodericus hem genç yaşında böylesine büyük bir başarı kazanmayı başarmış hem de Singidinum gibi önemli bir kenti ele geçirmişti. Bu Theodericus'un prestijini son derece arttırmıştı. Böylelikle doğu sınırında önemli bir düşman grubu bertaraf edilmiş oldu; üstelik Theodericus bunu yaparken yalnızca 6000 kişilik bir kuvvete komuta etmişti. Constantinopolis'te aldığı savaş sanatı derslerinin bu savaşta işe yaradığı Thomas Hodgkin tarafından belirtilmiştir (Hodgkin, 2011:46). Ancak kral Theodemir için zor günler kapıdaydı. Hun istilasından önce yalnızca çiftçilik yapan veya ticaretle uğraşan bu kavim Hun istilasından sonra çok değişmişti. Her şeyden önce artık eskisi gibi ticaret yapabilecekleri komşuları yoktu. Bunun yanında Ukrayna'nın verimli toprakları da artık ellerinde değildi. Hal böyle olunca Ostrogotlarda büyük bir kıtlık baş gösterdi. Halk krallarından artık bu kıtlık haline bir son vermek için yağma seferi yapması gerektiğini söylüyordu. Kral ikna oldu. Toplumunu ikiye ayırdı. Bir kısmını kardeşi Vidumer ile birlikte Batı Roma İmparatorluğu'nun sınırlarına yani güney-batı istikametine gönderdi (Henry Bradley,1888:136) Geri kalan ana kısmı ise kendi kontrolüne aldı ve Doğu Roma İmparatorluğu'nun sınırlarına doğru sefere çıktı. Yağma seferleriyle ayakta kalmaya çalışacaklardı.

Vidumer'in grubu İtalya'ya doğru yola çıktı. Burada Glycerius'un kısa hükümdarlığı süresinden tahttan feragat ettiği süreye kadar bu yağmacı Got grubuyla uğraşmak istemediğinden onlara önemli bir miktar haraç vermek suretiyle Galya'ya gönderdi; burada grup Vizigot kralı Euric ile birleştiler ve kalan hayatlarına orada devam ettiler (Bradley: 1888: 137).

Theudemir'in grubu ise Tuna'dan Balkan dağlarına doğru harekete geçtiler Naiussus ve bunun gibi pek önemli Balkan kenti saldıranlara karşı dayanamadı ve bir bir teslim olmak durumunda kaldı. Constantinopolis için işler kötüye gitmekteydi. Constantinopolis barış teklif etmek mecburiyetinde kaldı. Theudemir ve halkını yerleşmek için günümüz Makedonya'sının bulunduğu topraklara davet ettiler. Ostrogotların yeni yerleşim yeri burası olacaktı. Bu bölgenin içinde efsanevi kral İskender'in doğduğu kent olan Pella'da vardı. Bu anlaşmaya göre Gotlara Makedonya bölgesinde verilen kentler şu şekildeydi: Kyrros, Pella, Europus, Methone, Pydna, Beroea ve Dium. Anlaşmanın hemen ardından Theudemir Cyrrhus kentinde ölümcül bir hastalığa yakalandı ve öldü (474). 20'li yaşlarına gelen Theodericus ise halkının başına geçti (Jordanes LVI 288; Croke 2001: 85; Malalas 380.18-20; Bradley 1888:136). Böylelikle Gotlar son derece önemli bir yol olan ve ticaret ağına hakim konumda bulunan Via Egnatia yolunu ele geçirmiş oldu (Wolfram, 1990: 270; Delilbaşı 2003:90).

İmparator Zeno ve Theodericus Arasındaki Münasebetler:

Babasının ölümünün ardından Theodericus artık Gotların kralıydı. 474 yılında İmparator Leo da hayatını kaybetti (Croke 2001:85; Jordanes LVI 288). İmparator Leo'nun yerine Constantinopolis'te son derece güçlenmiş olan Roma tebaası sayılan İsavralılardan Rusumbladeotus'un oğlu Trakadissa, Zeno ismiyle imparator oldu (Croke 2001: 85; Malalas 380.18-20; Jordanes LVI 288). Ancak Zeno'nun önünde iki büyük problem mevcuttu. Bu iki problemin de temel kaynağı Gotlardı. Hatta başlarındaki isimler de aynıydı. İki de Theodericus ismine sahipti (Bradley: 1888: 136, Wolfram 1990: 270) . Makedonya Gotlarının başında yer alan gelecekte Büyük Theodericus olarak anılacak olan Theodericus'du (Berndt 2011:135). Diğeri ise Trakya Gotlarının başında yer alan Şaşı Theodericus² idi. Trakya Gotları, 378 yılında yaşanan büyük savaştan sonra orada yaşamaya devam eden Gotlardı. Tarihi kaynaklarda adları fazlaca geçmemektedir. 378 yılından 474 yılına pek fazla bir hareket göze çarpmamaktadır. Muhtemelen bunun nedeni 454 Nedao Savaşına kadar olan sürece kadar bu grubun son derece az sayıda insandan

² Şaşı Theodericus, metinde kullandığımız Theodericus'tan farklı bir kişiliği ifade etmektedir. Şaşı Theodericus kaynaklarda Theodericus Strabo olarak geçmektedir. Bu nedenle metinde Türkçe yazılış şekli olan "Şaşı" olarak kullanılmaktadır. Şaşı Theodericus Balkan özellikle de Moesia bölgelerinde yaşayan Gotları kontrol etmekteydi.

oluşmasıdır. Nedao Savaşı'ndan sonra bir grup Got'un Kırım'da bulunan soydaşlarının yanlarına gitmek için ana Got kitesinden ayrılmıştır. Muhtemelen bu gruptan bir kısmı Trakya Gotlarına dâhil olmuştur. Şaşı Theodericus, Doğu Roma İmparatorluğu'ndaki bu karışık durumdan faydalanmayı amaçlıyordu. Bunun için Trakya'daki akınlarını sıklaştırdı. Ancak bu yağma akınları neticesinde ordusunun yorulduğunu düşündüğünden dolayı Zeno tarafından gönderilen Roma elçilerini hoş karşıladı ve onlara bir barış anlaşması yapmak niyetinde olduğunu söyledi (Bradley 1888: 139-140). Ancak Zeno, yaptığı çağrının diğer barbar gruplar tarafından İmparatorluğun zayıflığının bir göstergesi olarak kabul edilmesinden korktu. Bu yüzden Şaşı Theodericus tarafından yapılan barış çağrısını reddetti. Tam bu esnada Amallı Theodericus ise Tuna havzası boyunca yağma akınları yapmakla meşguldü. Zeno iki Got grubu tarafından sıkıştırılmaktaydı. Ancak Zeno'nun uğraşması gereken esas kişi Şaşı Theodericus'du. Şaşı Theodericus, Constantinopolis'e yaklaşmıştı. Zeno hemen generallerine emir vererek ordusunu Şaşı Theodericus'un üzerine gönderdi (Bradley 1888: 139-140). Ancak Şaşı Theodericus'un ordusu üstün bir başarı göstererek Roma ordusunu yenilgiye uğrattı (Bradley 1888: 139-140; Wolfram 1990:276). Artık Constantinopolis'in yolu Şaşı Theodericus'a açılmıştı. Bu sefer Zeno, Şaşı Theodericus'a barış teklif etmek durumunda kaldı. İşgal ettiği bölgeleri kendisine vermeyi ve Şaşı Theodericus'un oğlunu da tıpkı daha önce başka Gotlara yaptığı gibi rehine olarak Constantinopolis'e göndermesini teklif etti. Ancak onun planları farklıydı. O artık Constantinopolis'ten emir almak yerine bizzat ordusuyla birlikte Constantinopolis'e yürümeyi düşündü. Ayrıca Şaşı Theodericus'un Constantinopolis'te pek çok soydaşı ve kendi soydaşı olmasa dahi önemli mevkilerde pek çok dostu vardı. Dolayısıyla Constantinopolis'e girişte çok zorlanmayacağını düşündü. Kendisinin bizzat imparatorun yerine geçmeyi düşünüyordu. Zeno için işler kötüleşiyordu. Genç Theodericus'u kendi tarafına çekmeyi başarabildi. Ona Roma ordusunun destek vereceğini ve böylelikle Gotları tek başına yönetebileceğini vaad etti. Aslında planı hiç de böyle değildi. İki Got grubunu birbiri ile savaştırarak en az zararla bu sorundan kurtulmayı planlıyordu. Amallı Theodericus Zeno'ya inanmıştı. Gotların tek başına lideri olmak istiyordu (Bradley 1888: 141). Ordusu ile birlikte Şaşı Theodericus'un üzerine yürüdü. Ancak ortada Roma ordusu yoktu. Üstelik rakibinin kurduğu kamp son derece iyi tahkim edilmişti ve ele geçirilmesi son derece güçtü. Amallı Theodericus son derece çaresiz bir

durumda kalmıştı. Rakibinin kampına saldırmak imkânsızdı. Daha güvenli bir pozisyona taktiksel olarak geri çekilme olanağı da yoktu (Bradley 1888: 141; Wolfram 1990: 272; Heather 1996: 278). Birkaç gün çaresizlik içinde düşünmekle geçti. Şaşı Theodericus ise herhangi bir hücum teşebbüsünde bulunmuyordu. Her gün düzenli olarak Amallı Theodericus'un kampı ok yağmuruna tutuluyordu. Ayrıca Şaşı Theodericus soydaşlarına propaganda da yapıyordu. Kendi kampından her gün düzenli olarak "Gotlar, kardeşlerim, size liderlik eden aptal bir çocuk yüzünden kendi soydaşlarınızla mı savaşacaksınız? Kendinizi Romalıların oyununa mı teslim edeceksiniz? Onların tek arzusu bizi, birbirimizin boğazını keserken görmek. Theodericus size ne kazandırdı? Daha önceleri bazılarınız zengindi. Artık hepiniz fakirsiniz. Kendinizi soylu ve özgür olarak adlandırıyorsunuz, ancak o sizi bu çölde köle olarak ölüme sürükleyerek [sizin] üzerinizden halkımızın düşmanlarının bahşettiği onurları ve zenginlikleri elde edecek. Bunu mu istiyorsunuz ?" sesleri yükseliyordu (Bradley 1888:141). Amallı Theodericus'un ordusunun da sabrı tükenmeye başlamıştı (Wolfram 1990: 272-3). Muhtemelen propaganda işe yaramıştı. Theodericus'un yapacağı pek bir şey kalmamıştı. Roma ordusu yardımlarına da gelmemişti. Şaşı Theodericus ile anlaşma yoluna gitti (Wolfram 1990: 273; Hodgkin 2001: 63; Berndt 2011: 135).

Zeno kanlı bir savaş haberi beklerken birdenbire iki farklı grubun müttefik olmasından dolayı dehşete düştü. Hemen bu ittifakın önüne geçmenin yollarını aramaya başladı. Bunun için çok klasik bir Roma stratejisi olan rüşvet vermeyi denedi. İlk hedefi Amallı Theodericus'du. Ona 1000 pound ağırlığında altın, 10000 pound ağırlığında gümüş, her yıl düzenli olarak ödenecek 10000 aurei, gelecekteki Batı Roma İmparatoru olacak Olybrius'un (son derece soylu bir ailenin mensubu olan) kızını kendisine eş olarak vermeyi teklif etti (Bradley 1888: 141; Hodgkin 2001: 63). Ancak Theodericus tarafından bu teklif çok net bir dille reddedildi (Wolfram 1990: 275). Bunun üzerine Zeno savaştan başka hiçbir çaresi kalmadığını anladı. Tıpkı eski Roma İmparatorları gibi ordusuna şehirde büyük bir geçit töreni yaptırdı; hazırlıklarla bizzat ilgilendi. Büyük Theodosius döneminden beri İmparatorlar ordularıyla ilgilenmezler ve ordularının başında sefere çıkmazlardı; ancak Zeno bu geleneği yıktı ve ordusuyla beraber Gotların üzerine yürüdü (Bradley 1888: 142; Hodgkin 2001: 64-5). Ancak hiçbir zaman savaş alanına ulaşamadı veya ulaşmak istemedi. Herşeyden önce ordusuyla bu kadar kesin sonuçlar

doğurabilecek bir savaşa girmeyi istemiyordu. Bu sefer'de Şaşı Theodericus'u almak için harekete geçti. İmparatorluk hizmetine girmek karşılığında 13000 askerini Roma'nın hizmetine sunacaktı; bunun karşılığında 2 tugay Roma eyalet askerine kumanda edecek ve çeşitli İmparatorluk ünvanlarına sahip olacaktı. Ancak bununla birlikte belki de kendisi için çok önemli olan tüm Gotların kralı olarak Zeno tarafından tanınacaktı (Bradley 1888: 143, Radu 1975: 34.). İşte bu haber üzerine Amalı Theodericus son derece sınırlendi öncelikle Makedonya'yı istila etmeyi düşündü. Makedonya üzerine sefere çıktı ancak buraları yağmalardan ve orduyu konaklatmadan direk olarak Epir'e doğru yöneldi ve Adriyatik Denizi kıyısına ulaştı (Bradley 1888: 143; Wolfram 1990: 275). Adriyatik kıyısının en önemli şehirlerinden biri olan Dyrrhachium (Durazzo) kentinin karşısında ordusunu konumlandırdı. İşte tam bu esnada Zeno, Şaşı Theodericus ile yaptığı anlaşmadan çok da memnun olmadığını düşündü ve Amalı Theodericus ile anlaşmanın yollarını aramaya başladı; elçiler gönderdi (Bradley 1888: 143) . Elçiler Theodericus'a Epir bölgesinden topraklar önerdi ve ilk mısır hasadına kadar olan süreçte halkın aç kalmaması için yoğun miktarda mısır göndereceğini taahhüt etti (Wolfram 1990: 276). Ancak Theodericus daha iyi şartlarda anlaşma yapmak için direndi. Tam görüşmelerin yoğun bir şekilde sürdüğü esnada Romalı bir general Gotların gafil bir anını yakaladığını düşünerek Theodericus'un kardeşi Theadamund'un üzerine saldırdı. Theodericus daha hızlı hareket etmek maksadıyla ordusu ile birlikte çabuk bir şekilde dağları geçmek için harekete etmişti. Gerisinden ise kardeşi Theadamund kadınlarla ve çocuklarla vagonlarıyla birlikte geliyordu. İşte Romalı general bu arkadan gelen gruba saldırdı. Koruma birlikleri son derece yetersizdi. Hatta Theodericus'un annesi de bu grubun içindeydi. Theodericus'un annesi esir düşmekten son anda kurtarıldı (Burns 1984: 63). Romalılar bu gruptan 5000 esir aldı. Böylelikle barış görüşmeleri ansızın kesintiye uğradı ve savaş yeniden başlamış oldu (Hodgkin 2001: 69; Burns 1984: 63).

Tam bu esnada 481 yılında Constantinopolis'in hemen yanı başında Trakya eyaletinde büyük bir isyan patlak verdi. İsyana Illus ve Romulus adlı Romalı iki general önderlik ediyordu (Bradley 1888: 143). İsyanı Şaşı Theodericus üstüne aldı ve isyancılarla beraber Constantinopolis'in üzerine yürüdü. Ancak saldırı esnasında tesadüfi bir şekilde hayatını kaybetti (Burns 1984: 63). Şaşı Theodericus atının üzerindeyken ona doğru fırlatılan bir mızrak sonucunda yaralandı. Çadırına dönmeye çalışırken de yolda hayatını

kaybetti (Bradley 1888: 143; Wolfram 1990: 276; Burns 1984: 63; Hodgkin 2001: 69). Böylelikle Amallı Theodericus adaşından kurtulmuş oldu; maktulün ordusunun büyükçe bir kısmı kendisine katıldı, böylelikle birdenbire son derece kalabalık bir orduya hükmetmeye başladı. Yaşananlar Zeno için istenmeyen gelişmelerdi. 482 yılına gelindiğinde ise gücü git gide artan Theodericus, Yunanistan üzerine sefere çıktı. Larissa yakınlarına geldiğinde, Zeno her ne pahasına olursa olsun bu korkutucu düşmanla anlaşma yapma gerektiğini düşündü (Wolfram 1990: 276, Bradley 1888: 143). Durum böyle olunca yapılan görüşmeler neticesinde Dacia ve Aşağı Moesia bölgesinde Gotlara topraklar verildi. Theodericus, Zeno tarafından başkomutanlık mertebesine getirildi. 484 yılında konsül olarak tayin edildi ve Flavius Theodericus olarak isim verildi. Bu ismi almasındaki temel neden ise Şaşı Theodericus'un ölümünün ardından geride iki kardeşi ve bir oğlu kalmış olmasıydı. Oğlunun adı Rekitak'dı (Burns 1984: 64; Hodgkin 1984: 71; Wolfram 1990: 276) . Rekitak önce iki amcasını öldürdü. Babasının yerine geçti ancak olaylar beklediği yönde gelişmedi. Önce amcalarını öldürdüğü için ordu içinde büyük bir huzursuzluk baş gösterdi ve 484 yılında ordunun kendisini terk edip Amallı Theodericus'un yanına geçtiğini gördü ve yine aynı yılın içinde Constantinopolis'te öldürüldü (Wolfram 1990: 276; Hodgkin 2001: 71). Böylelikle Amallı Theodericus Gotlar içerisinde rakipsiz kaldı. Roma kaynaklarında Theodericus'un Flavius adını almasının ardından Amal hanedanlığının yanındaki kullanılan bütün unvanlarda Flavius ismi de zikredildi. Bu tarihten itibaren Flaviuslar olarak Roma kaynaklarında geçmeye başladılar (Malchus 11,14,15, Zeiss, 1930:13). Barbar Theodericus 30 yaşına geldiğinde Roma'nın önemli ailelerinin kullandığı Flavius adını alarak aynı zamanda Roma'nın önemli soylu ailelerine dâhil oldu. Artık Barbar Theodericus Romalı bir asilzadeydi. Ancak İmparator Zeno ile ilişkileri çok değişkendi. Her ne kadar Roma'dan unvanlar almış olmasına ve İmparatorun hizmetinde gözükmemesine rağmen, İmparatorun kendisine olan güvensizliği her fırsatta ortaya çıkmaktaydı. 484 yılında Anadolu'da İsavralı İllus'un çıkardığı isyanı bastırmak üzere Anadolu'ya gönderilmek üzerine hazırlanan Theodericus Anadolu'ya geçtiğinde Bithinya bölgesini biraz geçtikten sonra Nicomedia yakınlarında geri çağrıldı (Malchus 11,14,15). Zeno, muhtemelen burada Theodericus'un isyana dâhil olacağına dair bir korku taşıyordu. Bununla da kalmadı kendisini konsüllükten azletti ve yerine Aspar'ın oğlu ayrıca Şaşı Theodericus'un kuzeni olan Hermanerik'i atadı. 484-486 yılları

İmparator Zeno Dönemi Doğu Roma İmparatorluğu'nun İzlediği Got Dış Politikası

arası Theodericus ve Zeno ilişkileri açısından pek çok çelişkilerle doluydu. Tüm bunlar olurken yine 484 yılında Theodericus'un şehre girip kendisi adına dikilecek olan zafer anıtının açılışına katılmasına izin verildi. Ancak 486 yılına gelindiğinde ikili arasındaki ayrılıklar çok netleşti ve açık bir savaşa dönüştü (Jordanes LVI 289). Bu tarihte muhtemelen Theodericus Tuna'daki yurduna dönmüş olmalıydı. Theodericus Trakya üzerine sefere çıktı ve Trakya'daki kentleri yağmalamaya başladı. Zeno ise Theodericus'u karşı bu sefer Bulgarları kullanmaya karar verdi. Onları yardıma çağırdı ancak Bulgarlar Theodericus tarafından mağlup edildi. 487 yılında ise Theodericus, Constantinopolis'e doğru sefere sefere başladı (Wolfram 1990: 277; Heather 1984:304). Gotlar şehri kuşatı ve şehre girişi-çıkışı engelledi. Constantinopolis'in önemli banliyölerini ele geçirip şehre giden su hattını kestiler. Ancak İmparator'un elinde önemli bir kozu vardı Amalafri³. Amalafri³ tıpkı Theodericus gibi rehin olarak Doğu Roma İmparatorluğuna rehine olarak gönderilmişti. Onu değerli hediyelerle Theodericus'a geri gönderdi. Böylelikle Theodericus kuşatmayı kaldırdı ve evine döndü (Wolfram 1990: 278; Bradley: 1888: 144, Todd: 1972,56). Bu olaydan sonra kaynaklarda Theodericus'un İmparatora karşı herhangi bir eylemi olmadığı göze çarpmaktadır. Muhtemelen Amalafri³'nin geri gönderilişi taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde önemli bir rol oynamıştır.

Sonuç:

Görüldüğü gibi Theodericus ve İmparator Zeno arasındaki ilişkilerin bütününe bakılacak olursa karşılıklı bir güvensizlik duygusu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunun da temel nedeni İmparatorun Barbarlara karşı olan güvensizliğinden ileri gelmektedir. Esasında kendisi köken olarak Roma tebaası sayılan bir gruptan gelmekle birlikte halk tarafından bu mensubu olduğu tebaa esasen Romalı olarak kabul görmemektedir. Bu nedenle Zeno, İmparator olmasına rağmen kendisini halka zor kabul ettirmiştir; işte bu koşullardan dolayı İmparator'un diğer barbar gruplarına karşı olan olumlu bir tutumu dahi olsa bu halk tarafından barbar sempatizanı olarak görülecek bu da onun halk arasındaki itibarını önemli ölçüde zedeleyecek bir olgu olarak karşısına çıkacaktır. Theodericus açısından olaylara bakacak olursak İmparator'a güven duyması için herhangi bir sebep bulunmaktadır. İmparator pek çok koşulda temel politikasını barbarları parçalamak olarak belirlemiştir ve

³ Amalafri³ Büyük Theodericus'un Kız kardeşidir.

bir barbar grubunu diğer bir barbar grubuna karşı kullanmakta olduğunu da bilmektedir. Bu iki done bile iki karakterin birbirine neden güvenmediğinin çok açık bir kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte işte bu karşılıklı güvensizlik devletler bazında gerçekleşen politikanın da temelini oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Berndt G. M. (2011); **Beute, Schutzgeld und Subsidien. Formen der Aneignung materieller Güter in gotischen Kriegergruppen**, in: Lohn der Gewalt. Beutepraktiken von der Antike bis zur Neuzeit (Krieg in der Geschichte 72), hg. v. Horst Carl und Hans-Jürgen Bömelburg, Paderborn et al..

Bradley H. (1888), **The Story of the Goths: From the Earliest Times to the end of the Gothic Dominion in Spain**, G.P Putnam's Sons, London.

Burns T. S (1984), **A History of the Ostrogoths**, Indiana University Press, Bloomington.

Croke B. (2001), **Count Marcellinus and His Chronicle**, Oxford, Oxford University Press,.

Delilbaşı M.(1996),, “*Bizans'tan Osmanlı Fethine Selanik (Thessaloniki)*”, Toplumsal Tarih, XIX/112 (Nisan 2003), 90-93; “The Via Egnatia and Selânîk (Thessalonica) in the 16th Century” The Via Egnatia Under Ottoman Rule (1380-1699), ed. E. Zachariadou, Crete University Press, Crete, s. 64-84.

Heather P. J (1996), **The Goths**. London: Blackwell,.

Heather, P. J., and J. Matthews, eds (1991). **The Goths in the Fourth Century**. Liverpool University Press, U.K..

Hodgkin T. (2011) **Theodoreic the Goth: King of the Ostrogoths, Regent of the Visigoths& Viceroy of the Eastern Roman Empire, in the 4th Century A.D.**, Leonaur Ltd,.

Jordanes (1882), **De Getarum sive Gothorum origine et rebus gentis**. Alfred Holder, Freiburg, Iordanis, **Romana et Getica**, Recensuit Theodorus Mommsen, Monumenta Germanica Historica Auctores Antiquissimi V.I) Berlin 1882.

Malalas, Ed: Johannes Thurn (2000), **Ioannis Malalae Chronographia, Corpus Fontium Historiae Byzantinae (CFHB)** 35 Berlin, New York: Walter de Gruyter.

İmparator Zeno Dönemi Doğu Roma İmparatorluğu'nun İzlediği Got Dış Politikası

Malchus (1868) **Fragmenta Historicorum Graecorum**, 11, 14, 15, A Firmin Didot.

Schäferdiek Knut (1967), **Die Kirche in den Reichen der Westgoten und Suewen bis zur Errichtung der Westgotischen Katholischen Staatskirche**, de Gruyter, Berlin

Todd, Malcolm (1972), **Everyday life of the barbarians: Goths, Franks and Vandals**. Batsford,.

Wolfram Herwig (1990), **History of the Goths**, University of California Press; First Edition edition,.

Zeiss, Henry (1930), "Zur ethnischen Deutung frühmittelalterlicher Funde." *Germania* 14, s.11-24

Radu Harhoiu (1975)., "Aspects of the Socio-political Situation in Transilvania during the Fifth Century", In Relations between the Autochthonous Populations and the Migratory Populations on the Territory of Romania, Ed: Constantinescu, Bucharest,

Kossina Gustaf (1897), "Die Ethnologische Stellung der Ostgermanen," *Indogermanische Forschungen* 7, 267-312.